

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 278/2020-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. júna 2020 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť Spoločenstva vlastníkov bytov Lermontova 10 – 12, Lermontova 12, Martin, IČO 42 216 036, zastúpeného Advokátskou kanceláriou Gallo, s. r. o., Jilemnického 30, Martin, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Michal Gallo, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 Co 222/2019 z 27. februára 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť Spoločenstva vlastníkov bytov Lermontova 10 – 12 o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. mája 2020 doručená ústavná sťažnosť Spoločenstva vlastníkov bytov

Lermontova 10 – 12, Lermontova 12, Martin, IČO 42 216 036 (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co 222/2019 z 27. februára 2020 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že Okresné stavebné bytové družstvo Martin (ďalej len „žalobca“) sa žalobou podanou Okresnému súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) domáhalo proti sťažovateľovi zaplata sumy 3 415,30 € z titulu nedoplatkov vlastníkov bytov na službách spojených s užívaním bytov. Sťažovateľ poukazuje na to, že žalobca vykonával funkciu správcu bytového domu do 31. marca 2011, pričom žalobu podal 28. marca 2014. Vo veci rozhodol okresný súd rozsudkom č. k. 5 C 144/2014-423 z 12. júna 2019 tak, že žalobe vyhovel. Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom z 27. februára 2020 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny. Sťažovateľ uvádza, že proti rozsudku krajského súdu podal dovolanie.

3. Sťažovateľ namieta porušenie základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 38 ods. 1 listiny vzhľadom na to, že okresný súd uznesením zo 7. novembra 2016 rozhodol o ustanovení znalca na účely vypracovania znaleckého posudku, *„pričom v uznesení pripustil možnosť odvolania.“*. Sťažovateľ proti tomuto uzneseniu podal odvolanie, o ktorom rozhodoval senát krajského súdu „10 Co“ v zložení JUDr. Erik Varga, JUDr. Amália Paulerová a JUDr. Róbert Urban. Sťažovateľ následne podal odvolanie proti rozsudku okresného súdu z 12. júna 2019, pričom o tomto odvolaní rozhodoval senát krajského súdu „9 Co“ v zložení JUDr. Ladislav Mejstřík, JUDr. Ján Búrik a JUDr. Jozef Turza. Sťažovateľ argumentuje, že *„sudcovia senátu 9 Co neboli zákonnými sudcami, lebo prípad už raz na KS Žilina bol riadne pridelený a to do senátu 10 Co.“*

Sporná vec v rámci odvolania raz už na odvolacom súde bola, bola riadne pridelená a preto aj o odvolaní voči prvostupňovému rozsudku mal rozhodovať senát 10 Co a nie senát 9 Co.“.

4. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu sťažovateľ uvádza, že podľa „§-u 8 ods. 3 zák. č. 182/93 Z. z., platnom k 31. 3. 2011, prostriedky získané z úhrad za plnenie od vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome a prostriedky Fondu prevádzky, údržby a opráv sú označené ako majetok vlastníkov bytov.“. Podľa sťažovateľa žalobca v čase podania žaloby nemal aktívnu vecnú legitimáciu, keďže už nebol správcom predmetného bytového domu. Konajúce súdy vec nesprávne právne posúdili, keďže „aj pohľadávky z titulu nedoplatkov na úhrady za plnenie a úhrady do Fondu prevádzky, údržby a opráv sú majetkom... vlastníkov bytov a nie majetkom bývalého správcu.

... Keďže pohľadávka je tiež majetkom, došlo k porušeniu vyššie uvedených práv a slobôd. Majiteľmi pohľadávky priznanej sťažovateľovi boli v skutočnosti členovia sťažovateľa - vlastníci bytov. Tento majetok im bol odňatý a priznaný žalobcovi, hoci vlastníci bytov ani neboli účastníci konania.“.

5. Sťažovateľ v napadnutom konaní namietal aj nedostatok pasívnej vecnej legitimácie, pričom uvádza, že na neho prešli všetky práva a povinnosti vyplývajúce zo zmlúv, ktoré súvisia so správou domu a ktoré boli uzatvorené v mene vlastníkov bytov. Nedoplatky, ktoré uplatnil žalobca v žalobe «*mohol vymáhať od dlžníkov – vlastníkov bytov – iba sťažovateľ, ale v žiadnom prípade ich nie je povinný odovzdať žalobcovi, lebo tieto zdroje sú „majetkom vlastníkov bytov“ a nie bývalého správcu... Porušovateľ preto mal námietke nedostatku pasívnej vecnej legitimácie vyhovieť.*».

6. Sťažovateľ ďalej namieta, že krajský súd sa vôbec nevysporiadal s otázkou premlčania. Bolo preukázané, že vlastníci bytov poskytli žalobcovi ako správcovi dostatok finančných prostriedkov na úhradu nákladov spojených s užívaním bytov. Podľa § 8b ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vlastníctve

bytov“) správca zodpovedal za záväzky vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome vzniknuté pri výkone správy až do výšky splatených úhrad za plnenia alebo do výšky zostatku fondu prevádzky, údržby a opráv v príslušnom dome. Sťažovateľ poukazuje na závery znaleckého posudku a na výpoveď súdnej znalkyne, na základe ktorých namietal premlčanie „v tom zmysle, že ak by došlo k prípadnému plneniu týchto položiek zo strany žalobcu, išlo by podľa §-u 8b ods. 4 zák. č. 182/93 Z. z. o plnenie bez právneho titulu na ktoré sa vzťahuje premlčacia lehota 2 roky.“.

7. Sťažovateľ ďalej poukazuje na to, že žalobca nezaložil osobitný účet pre bytový dom podľa § 8 ods. 3 zákona o vlastníctve bytov, preto platby vlastníkov bytov viedol na svojom účte. Z uvedeného dôvodu „*tvorba Fondu prevádzky, údržby a opráv sa účtovala ako náklad majiteľa účtu, t. j. žalobcu. Keby bol založený osobitný účet, ktorého majiteľmi by boli vlastníci bytov, takáto účtovná operácia by nemohla vôbec nastať, lebo tvorba Fondu prevádzky, údržby a opráv by bola nákladom vlastníkov bytov, takže túto položku by nemohol ani znalec použiť ako náklad žalobcu.*

Správne mal porušovateľ vyhodnotiť porušenie zákona správcom tak, že jeho porušením sám sebe znemožnil uniesť prípadne dôkazné bremeno.“.

8. Sťažovateľ namieta aj postup okresného súdu, ktorý uznesením zo 7. novembra 2016 nariadil znalecké dokazovanie, ktorého účelom bolo posúdiť bilanciu medzi platbami vlastníkov bytov a platbami, ktoré z týchto prostriedkov uskutočnil žalobca ako správca. Sťažovateľ sa domnieva, že znalecké dokazovanie bolo nariadené predčasne, pričom podrobne uvádza svoju argumentáciu s poukazom na jednotlivé úhrady elektrickej energie, teplej a studenej vody, za odpad a pod. Osobitne poukazuje na jednotlivé položky z fondu prevádzky, údržby a opráv domu, ktoré mali predstavovať splátky úveru za rekonštrukciu bytového domu, ktoré však podľa sťažovateľa neboli predmetom žaloby. Podľa sťažovateľa zo súdneho spisu vyplýva, že „*žalobca vyinkasoval 154 211,51 Eur od vlastníkov bytov, ktoré bohato stačili na úhradu nákladov spojených s užívaním bytov, nakoľko tento použil iba 86 975,27 Eur, ktoré sú doložené faktúrami, takže po skončení výkonu správy bol žalobca povinný vrátiť vlastníkom bytov 67 236,24 Eur.“.*

9. V už uvedených otázkach podľa sťažovateľa došlo „k účelovej dezinterpretácii právnych predpisov, k ich ústavne nekonformnému výkladu“, čím došlo k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Sťažovateľ napokon v ústavnej sťažnosti uvádza, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal dovolanie, pričom „nie je isté, či dovolací súd bude majetkový cenzus posudzovať podľa §-u 422 písm. a) alebo b) Csp. V prípade, ak bude posúdený majetkový cenzus dovolacím súdom podľa §-u 422 písm. a) Csp, uplynula by sťažovateľovi lehota na podanie tejto sťažnosti.“.

11. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 38 ods. 1 listiny, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom krajského súdu z 27. februára 2020, napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Sťažovateľ si tiež uplatňuje náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Právomoc ústavného súdu, relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

12. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

15. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

16. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

17. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci

ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

18. Sťažovateľ namieta porušenie označených práv podľa ústavy, listiny, dohovoru a dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom krajského súdu z 27. februára 2020. Sťažovateľ namieta, že vo veci nerozhodol zákonný senát krajského súdu. Zároveň spochybňuje právne závery konajúcich súdov, okrem iných to, že žalobcovi prisúdili pohľadávku, ktorá patrila vlastníkom bytov, neprihliadli na námietku nedostatku pasívnej vecnej legitímácie a námietku premlčania. Sťažovateľ tiež spochybňuje závery, ktoré konajúce súdy urobili aj na podklade znaleckého dokazovania.

19. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uvádza, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu z 27. februára 2020 podal dovolanie. Nie je si však istý, či uvedené dovolanie je prípustné, keďže nevie, či Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) bude majetkový cenzus posudzovať podľa § 422 písm. a) alebo písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Sťažovateľ k ústavnej sťažnosti predmetné dovolanie priložil, pričom z jeho obsahu je zrejmé, že v ňom uvádza identické námietky ako v ústavnej sťažnosti.

20. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru (m. m. IV. ÚS 177/05), podľa ktorej vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, nemožno rozumieť už samotné podanie posledného z nich oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom. V konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci sťažovateľ podaním dovolania, ako aj podaním ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vedome vytvoril stav, keď by o jeho veci mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu – najvyšší súd ako dovolací súd a ústavný súd, čo nie je v podmienkach

právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty prijateľné. Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnenie právomoci dovolacieho súdu vo veci sťažovateľa predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu, možno považovať podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu ešte pred rozhodnutím dovolacieho súdu ako predčasné (m. m. IV. ÚS 142/2010, IV. ÚS 467/2013, I. ÚS 185/2019, I. ÚS 419/2019).

21. Ústavný súd tiež zdôrazňuje, že sťažovatelia nemajú podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využijú, ale sú povinní postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľmi ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí (čl. 142 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 CSP). Iba za predpokladu, že sťažovatelia vyčerpajú všetky im dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie sú úspešní, môžu sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 193/2010, I. ÚS 178/2011, IV. ÚS 453/2011, III. ÚS 703/2017).

22. Sťažovateľ podal proti napadnutému rozsudku krajského súdu z 27. februára 2020 dovolanie, ktoré odôvodnil zhodnou skutkovou a právnou argumentáciou ako ústavnú sťažnosť. Uplatnenie právomoci najvyššieho súdu vylučuje, aby v uvedenej veci rozhodoval ústavný súd, preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) a podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

23. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. júna 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu